

SCHRIJF HET VERVOLG

Leerdoelen/leeractiviteiten:

KIJKEN → **VOELEN** → **NADENKEN** → **MAKEN** → **WETEN**

Doelgroep:

Groep 6, 7, 8

Tijdsduur:

30 minuten.

Werkvorm:

De leerlingen schrijven een scène gebaseerd op een kunstwerk uit de zeventiende eeuw naar keuze. De leerlingen moeten goed kijken en zich inleven in de afgebeelde figuren en de tijdsperiode. De andere leerlingen moeten vervolgens raden welk verhaal bij welk schilderij hoort en hun keuzes onderbouwen.

Kunsttheorie PO

SCHRIJF HET VERVOLG

Een opdracht voor groep 6, 7 of 8 gericht op het kijken naar kunst en creatieve ontwikkeling.

De leerlingen schrijven een scène gebaseerd op een kunstwerk uit de zeventiende eeuw naar keuze. De leerlingen moeten goed kijken en zich inleven in de afgebeelde figuren en de tijdsperiode. De andere leerlingen moeten vervolgens raden welk verhaal bij welk schilderij hoort en hun keuzes onderbouwen.

Ontwikkeld door

L.P.Eijpe, MA

Onderwerp

SCHRIJF HET VERVOLG

Tijdsduur

Ca. 30 minuten

Doelstellingen

- **KIJKEN, VOELEN, MAKEN**
- Kerndoel 54, 55 en 56 van kunstzinnige oriëntatie.

Leeractiviteiten

- Kunst analyseren, creëren

Onderbouwing

- Goed leren kijken en inleven, en dit samen bespreken, helpt het intensiever kijken en het begrijpen van beeldtaal en prikkelt de creativiteit.

Beginsituatie

Als losse opdracht mogelijk. Basiskennis van de Gouden Eeuw is aanwezig of in behandeling.

LESVOORBEREIDING DOOR DE DOCENT

Vorbereiden

Leerlingen rustig en aandachtig laten kijken naar kunstwerken uit de Gouden Eeuw in Nederland om hen vervolgens een verhaal te laten schrijven met de vraag: wat gebeurt er hierna? Dit dwingt de leerlingen om goed te kijken naar de afgebeelde figuren en objecten, zich in te leven in het afgebeelde verhaal en tijdsperiode en hun fantasie te gebruiken. Vervolgens moeten andere leerlingen kunnen raden welk verhaal bij welk schilderij hoort door. Hierdoor leren zij aandachtig te lezen en te kijken naar details in het schilderij.

Instrueren (informatie voor de docent)

- De docent leest de instructies voor de opdracht door en zorgt dat de afbeeldingen geprojecteerd worden voor de klas. De docent bekijkt de afbeeldingen en bedenkt zelf welke hulpvragen hierbij gesteld zouden kunnen worden om de leerlingen op weg te helpen (bijv. een analyse van een schilderij om te laten zien hoeveel details erin te zien zijn). De docent bereid eventueel ook een korte (herhaling) les of presentatie voor over de Gouden Eeuw in Nederland, zodat de kennis over deze periode bij de leerlingen aanwezig is. Vervolgens bepaalt de docent het leerdoel van deze opdracht voor de leerling (bijv.: de leerlingen kunnen zich inleven in de tijdsperiode en laten in hun verhaal zien dat zij aandachtig hebben gekeken naar het schilderij). De verhalen worden uitgewisseld onder de leerlingen en verbonden aan een schilderij. De leerlingen moeten hierbij beargumenteren welke stukken uit het verhaal zij kunnen verbinden aan dat schilderij. De docent stuurt het gesprek klassikaal aan. Praktische voorbereiding: de afbeeldingen kunnen gezamenlijk worden laten zien op een smartboard/beamer, of op een vel worden uitgeprint per groepje.
- **Wat:** de centrale vraag aan de leerlingen is: hoe zou je een vervolgcène bij een van deze drie afbeeldingen beschrijven? Maak gebruik van details in het schilderij om het je medeleerlingen zo moeilijk mogelijk te maken te raden bij welk schilderij jouw verhaal hoort. Doordat andere leerlingen moeten raden, wordt het een soort spel, waardoor leerlingen worden geprikkeld het spel zo moeilijk mogelijk te maken door bijvoorbeeld kleine details te gaan gebruiken. Creativiteit is dus noodzakelijk. Belangrijk hierbij is wel dat het verhaal maar bij één schilderij mag passen: de leerlingen worden dus uitgedaagd om een figuur of dier uit het schilderij te combineren met unieke details. De leerlingen die mogen raden, wordt gevraagd stukken tekst uit het verhaal te verbinden aan een beeldelement in het schilderij; zij moeten dus beargumenteren waarom zij een verbintenis zien. Door hardop uit te laten leggen, dwing je leerlingen goed te laten nadenken over hun antwoord en die van anderen.
- **Hoe:** leerlingen bezitten een basiskennis over de Gouden Eeuw in Nederland. Een korte presentatie over deze tijdsperiode vooraf aan deze opdracht kan helpen bij het naar voren brengen van de kennis bij de leerlingen. Vervolgens bekijken de leerlingen klassikaal de drie afbeeldingen waar zij uit kunnen kiezen. De docent analyseert samen met de leerlingen klassikaal één van de afbeeldingen om te laten zien hoeveel details er in een schilderij zitten en waar je op zou kunnen letten voor het schrijven van je verhaal. Laten hierbij leerlingen het schilderij tot in detail beschrijven of wijs leerlingen aan. De docent luistert en vult eventueel aan waarbij nodig, zoals belangrijke details die worden vergeten. Vervolgens mogen de leerlingen ieder een schilderij uitkiezen

waarvoor zij de vervolgcène gaan beschrijven. Hiervoor hebben zij ongeveer 20 minuten de tijd. Geef hierbij de volgende opdracht mee: leef je in in de tijd en beschrijf op een realistische wijze (17e eeuws) de vervolgcène van dit schilderij. De leerling mag hierbij dus de hele scène gebruiken, maar ook slechts één figuur of detail. Criteria zijn: het verhaal mag maar bij één schilderij passen en de leefwijze van de zeventiende eeuw moet herkenbaar voorkomen. Geef hierbij de volgende opdracht: maak het ons zo moeilijk mogelijk te raden bij welk schilderij jouw verhaal hoort! Als de tijd om is, wisselen de leerlingen hun verhalen uit. Zorg hierbij dat dit niet met de naaste leerling gebeurt, maar verdeel de verhalen over de klas zodat het antwoord niet al bekend is. Geef de leerlingen de tijd om het verhaal te lezen. Vraag vervolgens wie er zeker weet dat hij/zij de juiste combinatie heeft gevonden. Wijs een leerling aan en laat deze beargumenteren waarom dit volgens hem/haar zo is. Doe dit een paar keer. Vervolgens stel je de vraag wie juist niet weet bij welk schilderij zijn/haar verhaal hoort. Bespreek deze klassikaal: laat het verhaal voorlezen en laat de leerlingen klassikaal argumenten geven. Tot slot inventariseert de docent wie welk schilderij heeft gekozen, zodat iedereen het antwoord kan controleren.

- **Waarom:**

- **Waarom:** door leerlingen een vervolgcène te laten schrijven worden zij gedwongen goed naar het schilderij te kijken, zich in te leven in de tijdperiode en hun creativiteit in het schrijven te gebruiken om het hun medeleerlingen zo moeilijk mogelijk te maken. Hierdoor leren zij intensiever te kijken en creatiever te denken.

Uitvoeren

- Bij het uitvoeren van deze opdracht is het belangrijk dat de docent leerlingen eerst zelf heel rustig laat kijken. Vervolgens vraagt de docent wie iets kan aangeven en vraagt de docent aan andere leerlingen om heel aandachtig te luisteren naar de anderen, zodat er niet twee dezelfde antwoorden worden gegeven. De docent vraagt een paar andere leerlingen of zij nog iets kunnen aanvullen. Tijdens het schrijven en lezen van hun verhaal moet het stil zijn in de klas zodat iedereen zich kan concentreren. Tijdens het bespreken van de verbanden tussen schilderij en verhaal wordt er door iedereen geluisterd, de docent leidt het gesprek en vraagt de leerlingen eventueel of zij iets kunnen aanvullen wanneer nodig.

Opruimen

- N.v.t

Nabespreken

- **Wat:**

- **Wat:** de docent bespreekt met de leerlingen waarom zij voor bepaalde schilderijen en verhaallijnen hebben gekozen; wat heeft hun geprikkeld? De docent bespreekt welke typerende zeventiende eeuwse kenmerken de leerlingen zijn tegengekomen in deze opdracht: hoe leefden zij? (Bijv.: vieze omgeving, stank, veel armoede, rijke mensen met rijke kleding, veel eten, geen luxe. Objecten als een televisie, mobiel, auto, etc. Mogen dus niet voorkomen!) De docent bespreekt met leerlingen ook wat ze leuk, moeilijk of interessant vonden.

- **Hoe:**

- **Hoe:** de docent wijst leerlingen aan om antwoord te geven en kan bijv. vragen of iemand juist naar iets heel anders in het

schilderij heeft gekozen als uitgangspunt en waarom.

- **Waarom:**

- **Waarom:** Door met leerlingen de gegeven antwoorden na te bespreken, leren zij dat zij zelf goede antwoorden kunnen geven, en dat die antwoorden soms om nog meer redenen goed zijn dan zij zelf vooraf misschien wisten. Ook leren zij door de uitwisseling van gedachten met medeleerlingen, mogelijke andere inzichten of beweegredenen.

Evaluatie

Criteria proces:

Criteria product:

- **Criteria proces:** Leerlingen zouden actief mee moeten doen, dat houdt in dat zij aandachtig kijken en het houdt ook in dat zij aandachtig naar elkaar luisteren en zij proberen te onthouden wat een andere leerling al gezegd heeft. Ook tijdens het schrijven van hun verhaal, het lezen van het andere verhaal en het nabespreken wachten zij op hun beurt en is het verder stil.
- **Criteria product:** Het product is in dit geval tweeledig. Ten eerste leren zij door te kijken en luisteren naar elkaar. Ten tweede schrijven zij een verhaal. Criteria hierbij is dat het verhaal aansluit bij de leefwereld in de zeventiende eeuw, dat de zeventiende eeuw herkenbaar moet zijn in het verhaal en dat het maar bij één schilderij kan passen. Dit vereist dus enige creativiteit en oog voor unieke details.

Suggesties

Een mogelijke vervolgoopdracht zou kunnen zijn dat de leerlingen de schilderijen gaan analyseren vanuit het oog van de geschiedenis: wat gebeurde er verder in Nederland in deze tijd?

SCHRIJF HET VERVOLG

V.l.n.r.:

Johannes Vermeer, *De Liefdesbrief*, 1669

Gerrit Dou, *Haringverkoopster en jongen*, 1670-75

Jan Steen, *De vrolijke familie*, 1668